

När Rocken dansar

Under försommaren kläcker den stora dagsländan *Ephemera vulgata* i svenska sjöar. Beroende på vart i landet du befinner dig kallas det *Rockentider*, *Vulgatakläckning* eller *Storöringens natt*. **Internationellt omnämns det som Duffers fortnight och det sägs att även den klantigaste flugfiskaren kan lyckas då.** Vår medarbetare John Kärki gav sig ut i försommarmatten.

Text och foto: John Kärki

Det är nästan något mytologiskt över fenomenet när hundratusentals sländor svärmar vid sjöar i skogslandet och vattnets största öringar, rödingar och regnbågar börjar äta från ytan: fisk som annars går djupt under sprängskiktet och jagar småfisk resten av året.

Min första dagsländekläckning

Jag var 15 år gammal och befann mig på en stor sjönacke i Dalarnas storskogar. Skådespelet var fantastiskt med svärmande sländor och hundratals öringar som frossade rovgirigt av det uppdukade smörgäsbordet. Jag kunde knappt kasta, men kämpade ut linan med trassliga limbågar och när spöet bugade tungt skrek jag så hela dalgången stannade upp. De luttrade öringrävorna slutade fiska och kollade storögt mot mig. Efter en evighetslång kamp

håvade jag en femhektos öring, det var då min livs öring och min livs upplevelse.

Där och då förstod jag att flugfisket skulle bli min brinnande passion i livet.

Nåväl, en storöring är alltid en definition men faktum är att det årligen fångas stora öringar som väger in upp mot sex kilo när de stora dagsländorna kläcker.

Göteborgsområdet i mitten av maj

Vita gäss dansar kaotiskt på sjön strax norr om Göteborg. Båten studsar våldsamt mot klippan med obehagliga smällar. Vi är i maj och Tobias Mattson, en ung fiskeräv från västsidan och tillika en öringbroder, hoppar i och styr ut båten självsäkert i stormen.

-Solen är bakom molnen. Ser du den! Men SHMI får skärpa sig, det här vädret stämmer ju inte för fem öre, säger han på göteborgska

Vacker regnbåge från Sveriges västra sida.

med ett stort och fokuserat leende.

Vi gungar ut på Tobbes klubbssjö. En sjö med fantastiska regnbågar, sluga öringar och enorma kläckningar av *Ephemera vulgata*. Vi rundar första udden och hittar en kant som vinden inte når. På den lugna ytan är det fullt med sländor som torkarna vingarna och i lä av träden dansar dessutom tusentals. En och annan ströfisk patrullerar läkanten och roffar åt sig av det som erbjuds.

-Du är gäst, du får ta den första.

Riggar på en imitation av en kläckande dagslända och fettar in vingen nätt. Kasten sträcker fint och flugan ligger försvarslös. Jag hör ett bestämt slurp på den oljeblika ytan. Sätter mot-hugget på lång lina. Hinner bara känna tyngden i spöet innan backingknuten rasslar ur ringarna för att sedan se en silverblänkande regnbåge gå upp i ett högt metershopp.

Fisken stökar emot motvilligt innan den kan håvas. Den är inte nämnvärt stor, men sagolikt vacker. Vilka fenor och vilken kondition! Tobbe berättar att klubben har ett eget kläckeri där de kläcker fram regnbåge och sätter ut som gulesäcksyngel. Det innebär att fisken släpps ut i sjön när den är fyra veckor gammal och därmed i princip betar som en vild fisk.

Dagen är fantastisk och stormen lugnar sig. Till slut är ytan vindstill och sjön kokar av fisk. Vi blir mätta av rullskrik och fina fiskar. Tobbe krokas på en gammelöring som tjuvar tungt. Vi får följa fisken över hela sjön innan vi slutligen kan jubla högt i motsatt strandkant. Öringen väger in på strax under två kilo och får anses vara en troféöring i den här sjön.

Vidare mot norr

De kommande veckorna blir minst sagt intensiva. Eftersom jag i stunden inte har några fasta punkter i livet som jobb, flickvän eller egen lägenhet följer jag kläckningarna norröver i sann troutbumanda. Min mörkgröna Volvo, döpt till Öringexpressen, är packad med hängmatta, flytring och en massa flugor. Jag hamnar i samspel med naturen och vulgatorna de kommande veckorna. Jag dansar med rytmiskt och livet är underbart. Fina öringar får syna hävnätet och jag stöter på skumma typer i storskogarna. Öringrävar som bara dyker upp på märkliga ställen. Minibussar av det äldre slaget med fiskeloggor som smyger fram längs de dammiga grusvägarna. Det är som att jag är på besök i en annan värld där bara öringar och flugfiskare lever.

Vid en sjö i Härjedalen jagar jag en storöring som säkert väger över fem kilo med flytringen, jakten pågår hela natten tills jag blir torr i munnen och morgonsolen bländar mina trötta

Tobias Mattsson med en urstark tvåkilos kluns.

Vackra vyer och omgivning är en stor del av fisket i storskogen.

ögon. Jag la inte ens ett kast på fisken. Men så kan vulgatfisket vara när det handlar om sjöarnas största öringar. Minsta lilla avvikelse med fluglinan, fel fluga eller liten gung på vatt-net från flytringen får fisken att ana oråd och sluta äta. Du får bara en chans och det gäller att välja rätt läge.

Dagen efter blåser det upp och fisket spolie-ras. Lägerelden blir min vän när jag lutar mig tillbaka i blåbärsriset och sippar på en kåsa. Skogen är stor och dominant och känslan av att vara utelämnad till något annat blir på något sätt påtaglig. Efter en stund får jag känslan av att jag lever i en annan tid. En tid där dansande älvor, skogsräter och storöringar dikterar villkoren.

Slumrar in.

Lägerelden och kaffepannan är viktiga ingredienser för att hålla modet uppe.

Lugnet före stormen. Många timmars väntan blir det...

Sommar på ingång

Kläckningarna avtar och försommar går mot högsommar. Årets sista chans stundar. Min fiskevän Marcus spanar över ytan medan kaffet kokar upp.

Inte en slända att se.

Inte ett vak.

Kusligt dött.

Vi tar en titt in i skogen bakom oss förundrande. Varenda gren och löv är täckt av darrande sländor. Det är som lugnet före stormen. Marcus, som har en lång erfarenhet av kläckningarna, säger mystiskt och lågmält att ikväll blir det spinnerfall innan han hastigt går mot kaffet som håller på att koka över.

Kåsona fylls till bredden med nattsvart dryck i kvällssolen. På något sätt välbehövligt efter flera veckors fiske och nätter i hängmattan. Det finns ingen som har lärt mig så mycket om de stora dagsländorna som Marcus. Man kan se det på honom. Han är luttrad, och stressar inte upp sig i onödan över ett vak eller två. Han har fiskat vulgatakläckningarna i många år, fångat stora fiskar och tappat ännu större. Drömrödingar, drömrödingar. Men han är fast i en annan tid, precis som alla andra skumma typer som smyger runt i storskogarna under försommaren. Likväl som sländorna kläcker varje år så måste även hans öringsjäl kläcka på nytt.

Rockendansen börjar

Som på en given signal flyger armén ut över sjövattnets mörka yta och kraschlandar en efter en precis utanför oss på djupkanten.

Att bo vid strandkanten är ett effektivt sätt att inte missa någon huggperiod.

med viss nervositet fighter han den med en knarrande rulle och en tafs som är på bristningsgränsen.

Fisken väger in på 2,6 kilo. Vi kollar på varandra en kort sekund innan handslagen möts glädjande.

En praktfisk! En gammelöring, skriker jag jubilerande så det ekar över sjön. Den är silverblank och har troligtvis kommit direkt från pelagiskt vatten in mot grundområdet för att äta, diskuterar vi innan den simmar ner mot sjöns djup igen. Marcus är nöjd och paddlar mot campen för vila. Han försvinner bakom den kyliga rådimman.

Prickar man kläckningarna blir ofta fightererna många och akrobatiska.

Det ligger det ett stort sjok med kravlande sländor som krampaktigt dör framför våra ögon.

Kväll går mot sen natt och i en liten vik går flera stora öringar som delfiner och smackar döda sländor i det skumma ljuset. Det går knappt att urskilja våra flugor mot de riktiga. Men Marcus har kommit på den geniala idén att lägga en liten droppe självlysande lim på flugans överdel. Öringarna är riktigt luttrade och slutar vaka så fort vi gör något fel. Till slut är det bara ett fåtal fiskar kvar i viken och Marcus lyckas genskjuta en av dessa med ett fint precisionskast intill ett uthängande träd.

Spöet bugar tungt i silhuett mot natten och

Marcus Hallqvist med en trofööring som lurades av en spent-spinner imitation en mystisk sommarnatt.

I mörkret kan jag höra hur en tung fisk rör sig sävligt bland sländorna på ytan. Paddlar mig fram med flytringen så ljudlöst det går. Det enda som avslöjar mig är min nervösa kropp som vibrerar ut små krusningar på sjön.

Försöker gång efter gång genskjuta fisken. Det är närstrid på riktigt. Fisken går fem meter utanför mig. Sitter som nattens väktare i flytringen. Hukad, nervös och väl dold under munktröjans huva. Andas knappt med risk för att skrämma iväg öringen. Den kommer till slut så nära mig att den tar en slända en meter från flytringen. Känner hur hjärtat snurrar.

Fisken fortsätter sin rutt ovetande om min närvaro och chansen att genskjuta fisken kommer som ett brev på posten. Flippar ut en meter fluglina och tafs instinktivt. Tiden känns som en evighet. Sträcker ut tafsens försiktigt. Fisken suger i sig flugan. Strip-striker mot huggat och inser direkt att fisken är betydligt större än vad jag hade förutspått och att det är min livs öring som vältrar tungt i ytan. Rull-len knarrar i jämn takt när fisken tar meter efter meter. Situationen är allt annat än under kontroll. Spöet står i botten när fisken trycker på djupet som en sjunken timmerstock. Två tunga knyckar senare släpper kroken sitt fäste.

Mitt avgrundsvrål ekar över sjön. Fluglinan ligger snirkligt på ytan.

Känner en tomhet inombords.

Synar flugan och ser att krokbojen är utträdad... Inser mig besegrad. Paddlar upp-givet mot hängmattan och summerar en tid bland dansande älvar, timmerstocksöringar och många pannor nattsvart förbannelsedryck.

Ephemera vulgata är det latinska namnet för Sjösandsslända. Den kläcker i svenska sjöar mellan maj och slutet på juni beroende på väder och vind. När sländan kläckts ur ägget lever den sitt liv på sjöarnas botten i sediment i ungefär 1-3 år som nymf. När nymfen är redo att bli flygfärdig slända simmar den mot ytan. I ytfilmen krälar den ur sitt skal och går in i dunstadiet som innebär att sländan sitter på ytan och torkar vingarna. De sländor som inte blivit uppätta av fiskar går in i spinnerstadiet som innebär att de sätter sig på grenar eller vegetation under något dygn och hårdnar i skalet innan de påbörjar parningsdansen i skyn. Ofta sker parningen på eftermiddagen och framåt kvällen flyger sländorna ut mot sjön igen för att lägga ägg. När dessa är lagda dör sländan och intar stadiet spent spinner. Ephemera vulgata känns igen på att den är mörkfärgad och mellan 2-3 centimeter lång samt har tre spröt i bakänden på kroppen.

UTRUSTNING

Spö: Klass 5 -7 beroende på hur stor fisk du jagar.

Lina: Flytlina.

Tafs: 0,18 mm till 0,25 mm beroende på fiskens storlek.

Flugval: Nymfer, dun's, spinners och spent spinners. Krokstorlek 8 - 12.

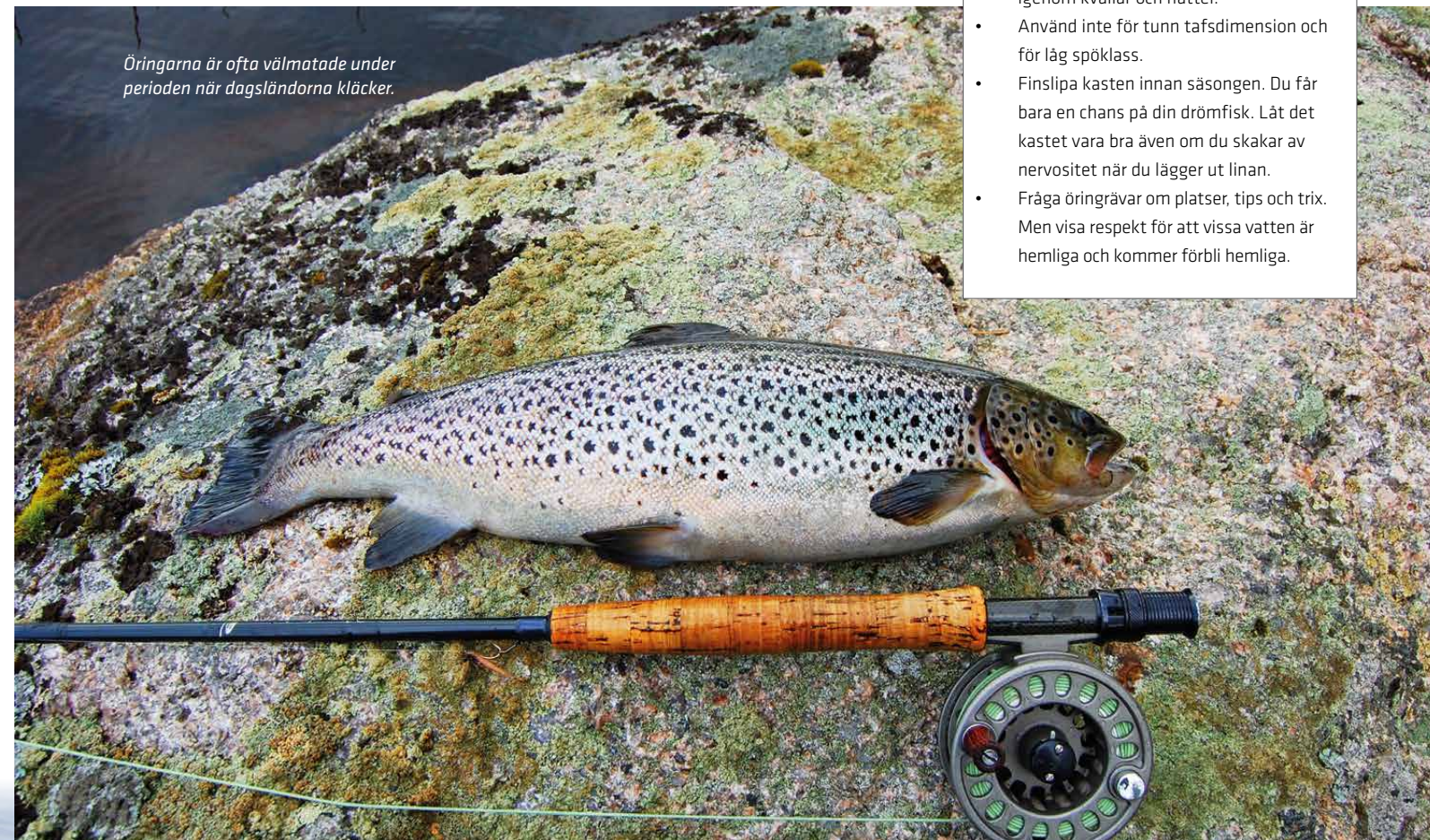

PLATSER

- Leta djupa trollingsjöar.
- Stora sjönackar eller strömsträckor nedströms sjöar besöks regelbundet av grövre fisk.

KÄRKI'S TÄNK

- Ha ett stort tålmod.
- Bo vid strandkanten för att inte missa någon huggperiod.
- Ha alltid lägerelden igång och koka mycket kaffe för att orka fiska dig igenom kvällar och nätter.
- Använd inte för tunn tafsdimension och för låg spöklass.
- Finslipa kasten innan säsongen. Du får bara en chans på din drömfisk. Låt det kastet vara bra även om du skakar av nervositet när du lägger ut linan.
- Fråga öringrävar om platser, tips och trix. Men visa respekt för att vissa vatten är hemliga och kommer förbli hemliga.

Öringarna är ofta välmatade under perioden när dagsländorna kläcker.